

ועל בהמה טמאה כמש"כ בס"י ס"ק י"ג דרך בדרך מקח יכול להתנות כן, ולהכי הוי סחורה כיון שלקח כנגדו דבר שאין משמשין בו פירות שביעית, מיהו שוב נסתפק שם דאפשר דאיסורא דרבנן איכא ליקח עבדים וקרקעות ולהתנות שיצא הדמים מקדושתן ותיקדש הבהמה דילמא לא יאכלנו וכמו דאסרינן בסוכה מ"א א' לחלל על חיין שמא יגדל עדרים עדרים, ודבריו סותרים לדברי רמב"ן ושאר ראשונים בע"ז שם דאין קדושת שביעית חלה על דבר שאינו ראוי לאכילה, ולא דמי לדמים כמוש"כ, ואח"כ חזר בו בענין זה וכתב שמירושלמי מע"ש פ"א ה"א דאמר מכירתה של שביעית זהו חילולה, משמע דאין יכול למכור פירי שני ולכוין שלא יחלל וישארו הדמים בקדושתן, אלא ישמ"מ אפשר שאין הפירי שני יוצא לחולין שלא לדעתו וצ"ע.

ס"ב

(ח) בכורות י"ב ב'. איבעיא להו מהו לפדות בבהמת שביעית, וודאי לא תיבעי לך לאכילה אמר רחמנא ולא לסחורה, כי תיבעי לך ספק וכו' ת"ש דא"ר חסדא בהמת שביעית אין פודין בה את הודאי אבל פודין בה את הספק, כתב בחזו"א סי"ג ס"ק י"ג דלמאי דקיי"ל דפירי שני מתחלל בין דרך מקח בין דרך חילול, איירי הכא באומר בהדיא שלא תתחלל הבהמה על הבכור, דאם רצונו שיתחלל גם בספק אסור, דהרי מרויח בפדיונו שבהמתו יוצאת מקדושת שביעית ונמצא פורע חובו בפירות שביעית. ודינא דאין פודין את הוודאי, מיירי באומר שבהמתו לא תתחלל ונשארת בקדושת שביעית, ואפ"ה אסור כמו שהוכיח לעיל דאפילו הבהמה נשארת בקדושתה ברשותו, כל שהרויח ע"י מעשיו שבהמתו הוי שלו הוי כפורע חובו בפירות שביעית, ובתוס' הקשו מדאסרו לפדות את הוודאי, משמע דאסור לקנות בהמה טמאה כגון פטר חמור בפירות שביעית, ואמאי לא דהא בהמה למלאכה הוי הנאתה וביעורה שוה, והגרא"מ ז"ל בספרו אהל משה ח"ב סוף סי' ל"ט הביא מה שהקשו על דברי התוס' דהא תנן בהדיא דאין לוקחין עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית, וכתב דאינה קושיא דהא דתנן אין לוקחין היינו כשכוונתו לחלל ולהוציא הדמים מקדושתן, דבלא"ה הא לא שייך קנסא דאם לקח יאכל כנגדן, ואין ראייה ממשנה זו לאסור באין כוונתו לחלל, אבל מהא דמותר לפדות בה את הספק ע"כ מיירי בהכא, דאי כוונתו לחלל ולהוציא בהמתו מקדושתה אף לפדות בה את הספק אסור וכמ"ש בחזו"א, ולכן שינו הלשון מדמים לפירות, מיהו מש"כ דמתני' דאין לוקחין בהמה טמאה מיירי בהכרח במכוין לחלל ולהוציא הדמים מקדושתן דאל"ה לא שייך קנסא דאי לקח יאכל כנגדן, זה אינו מוכרח דהא תנן במתניתין מ"ח הסך כלים בשמן שביעית דיאכל כנגדן,

והר"מ בפיה"מ פירש שאם נפסל בשביל התרומה ישרף הכל וגורם לפירות שביעית שלא יאכלו, וזה כמו שאמרו בבכורות י"ב ב' דעיסת שביעית היתה פטורה מחלה אלא לאו דכתיב לדורותיכם, משום דאילו מיטמא בת שריפה היא, ורחמנא אמר לאכלה ולא לשריפה, מיהו בזבחים ע"ה ב' תנו תנא קמיה דרב שביעית אין לוקחין בדמיה תרומה מפני שממעט באכילתה, פירש רש"י שם שממעט בזמן אכילת התרומה שצריכה שתתבער מן העולם קודם שתכלה לחי' שבשדה, וזה כשיטת הר"מ דמשהגיע זמן הביעור ולא ביער הפירות נאסרין, ופירש הכי ולא משום שביעית מפני שסוגית הגמ' שם מיירי לענין הבאת תרומה לבית הפסול. והגר"א בשנות אליהו פירש הכא כמו שכתב הר"מ דמשום שביעית היא ושמא יארע פסול בתרומה ונמצא שממעט זמן אכילת שביעית, ושם בזבחים כתב משמע דקאי גם אתרומה, אבל משנתנו במס' שביעית קאי אשביעית, ובחזו"א סי"ד סק"ג נתקשה לדעת רמב"ן דביעור היינו הפקר, הא אינו ממעט בזמן אכילת תרומה דהא חזר וזכר בפירות לאחר הפקירו, ותירץ דאפשר דנפסל בהיסח הדעת בשעת הפקרו ע"ש.

(ז) משנה ח'. אין לוקחין עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית ואם לקח יאכל כנגדן. כתב ר"ש משום דבהמה טמאה אסירא באכילה, ושביעית לא ניתנה אלא לאכילה, וה"ה לעבדים וקרקעות, וכן הביא ר"ש ירושלמי דאסור ליקח בהן חלוק, וברמב"ן ע"ז ס"ב ב' כתב דכיון דכתיב לאכלה אין לקנות בהם אלא דבר הראוי לאכילה הנתפס בקדושת שביעית אבל הני אין נתפסין בקדושת שביעית לא קרינן בהו לאכילה, והא דמותר למכור פירות שביעית ולקבל תמורתם דמים, כתב מפני שהדמים נתפסים בקדושת שביעית כיון שיכול לקנות בהם דבר אכילה, והם עומדים לכך, משא"כ הני אע"פ שיכול למוכרן ולקנות בדמיהן דבר אכילה אסור, כיון שאין עומדין לכך, וכתב נמי דהיינו הטעם דאסור לפרוע חובו בפירות שביעית, כיון שאינו מקבל תמורת פירותיו, פירות או דמים הנתפסים בקדושת שביעית הויא לה סחורה, וכ"א בע"ז שם נמצא זה פורע חובו מפירות שביעית והתורה אמרה לאכלה ולא לסחורה, מיהו בחזו"א סי"ג ס"ק י"ג יצא לחדש שיכול ליקח בהמה טמאה בדמי שביעית ע"מ שיצאו הדמים מקדושתן ותיקדש הבהמה, ואפשר דאף מותר לעשות כן דכיון דאפשר לחלל אח"כ את הבהמה על מאכל אין כאן סחורה, דלא ניחא לי' לחלק בין דמים לבהמה טמאה, ואי הוי אסור לעשות כן בבהמה טמאה ה"י אסור גם על המטבע, ומה דתנן הכא דאין לוקחין בהמה טמאה מיירי בשלקח מדמי שביעית והתנה שלא יתחללו והדמים ישארו בקדושתן בידי המוכר, ובכה"ג לא חייל קדושה על עבדים

אע"פ שאין כאן החזרת שביעית לקדושתה, וכן לפירוש ריב"א בתוס' קידושין נ"ו א' בלקח בה"ט במעות מע"ש קנסינן ללוקח דיאכל כנגדן אע"פ שהמעות נשארו קדושות ביד המוכר, ומ"מ דבריו גמי דלא כרמב"ן ע"ז שם, דלרמב"ן אף בלא התנה בהדיא, כל הלוקח בהמה טמאה או חלוק וטלית דבר שאינו ראוי לאכילה אינו נתפס בקדושת שביעית.

י"א י"א י"א

(א) **משנה ט'**. עור ששכו בשמן של שביעית ר"א אומר ידלק, וחכ"א יאכלו כנגדן. כתב הר"מ בפיה"מ מפני ששמן שביעית ניתנה לאכילה ולשתיה ולסיכת אדם ולא לסיכת כלים, וגראה דהטעם דאסור משום שיש בזה איסור סחורה כמו דאין לוקחין עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית דאין נתפסין בקדושת שביעית תמורתם, וכיון שהוא משתמש בפירות שביעית לדבר שלא ניתנה שביעית להשתמש בו הרי זה בכלל סחורה שאסרתה תורה, וכן העתיק הר"מ דין זה בפ"ו ה"י גבי איסור סחורה, ולחכמים יאכל כנגדן כמו גבי עבדים וכו' ור"א החמיר בזה דידלק, ובחזו"א סי"ג סקט"ז כתב הטעם דלא קנים בלקח בהמה טמאה כולי האי לפי שהפירות נשארו בקדושתן (וזה כמש"כ שם בסקי"ג דמיירי בפירוש שלא יתחללו הפירות אלא שישארו בקדושתן ביד המוכר). ונסתפק אם ר"א מחמיר גם בסך כלים בשמן של שביעית דתנן במ"ה, וכתב דאפשר דאה"נ דבכלים ישברו, וכ"כ תוס' יו"ט.

אבל ברש"ס פירש דלר"א יידלק אחר הביעור כדין פירות שעברה עליהן שעת הביעור (דלדידיה עיקר כהרמב"ם דאחר הביעור מאבדן מן העולם), דלר"א בזה שסך בהן העור לא הוי כמבוער, וכמו שאמרו בב"ק ק"א א' בגד שצבעו בקליפי שביעית יידלק, משום חובת ביעור, והתם מודו רבנן דלא הוי כמבוער דשאני בגד דחזותא מילתא היא והוה כאילו הקליפין עדיין בעין, אבל הכא השמן מבוער משעה ראשונה כיון שנבלע בעור והוי כליתיה בעולם, אלא משום קנסא שלא יהא חוטא נשכר שנשתמש בשמן שביעית שלא כדין, קנסוהו שיאכל כנגדן לפני הביעור, אולם פשטא דמתני' דלא מיירי כאן לענין ביעור כשאר דינים שבמשנה שאינם אלא משום איסור סחורה. **ומיהו** דעת חזו"א בסי"ג סק"ח וסקי"ז דאף בגד שצבעו לפני זמן הביעור, הרי הוא כמבוער וא"צ לאבדו מן העולם להר"מ כשהגיע זמן הביעור, וכן לרמב"ן א"צ להפקירו, שמה שאמרו בב"ק שם יידלק, פירושו כמ"ש מאירי ורא"ש בשט"מ שם כשצבעו בקליפי שביעית שלאחר זמן הביעור וכהר"מ דלאחר שעת הביעור חובה לאבדן, דחזותא מילתא היא, או משום שנא' תהי' בהויתה תהא, ובפירוש הר"ש לתו"כ משמע דסבר כרש"ס דאפילו בגד

שצבעו לפני שעת הביעור לא הוי כמבוער, שפירש הא דתנן בפ"ו מ"ג דהצבע צובע לעצמו ולא יצבע בשכר, שצובע בגד ליהנות ממנו בשנה שביעית, וצריך לבער במוצאי שביעית (כוונתו לאחר זמן ביעור) להעביר בצפון או לשרוף הבגד וכדתניא בגד שצבעו בקליפי שביעית יידלק, ומ"מ תמוה דהא דעת ר"ש לקמן כרמב"ן דסגי בהפקר ואמאי יידלק, וע"כ צ"ל דמיירי שצבע הבגד בקליפי שביעית ועיכב לעצמו ולא הפקירן עד לאחר הביעור דאף לרמב"ן כבר נאסר ואסור להשתמש בו.

יומא פ"ג א'. טבל ושביעית שביעית. פירש"י דמיירי בפירות שביעית לאחר זמן הביעור שהטבל במיתה בידי שמים ושביעית בעשה, ולפמ"ש רמב"ן בשם רש"י אין דעת רש"י כרמב"ם שפירות שביעית אסורין לאחר הביעור, וקשה דהרי יכול להפקירן ולחזור ולזכות בהן, וצ"ל כמ"ש חזו"א סי"א סק"ו ליישב דעת רמב"ן דמיירי שאין בעל הפירות כאן, או כשאין כאן שלשה והחולה א"א לו להמתין או שהוא דבר שדרכו לאכול חי והחולה צריך מבושל או דעיכב ולא ביער בזמנו ולצד שנאסר מדאורייתא, וכן אפשר ליישב דרמב"ן מפרש שביעית ספיחי שביעית וכמו שפירשה הרמב"ם בפירוש מ"מ א, ומאכילין אותו שביעית ולא טבל מפני שספיחין אינן אלא מדרבנן, ובחזו"א שם תמה עליו מה שפירש ספיחי שביעית דהא לדידיה אפשר לפרש פירות שביעית לאחר הביעור, ורצה מפני כן לחדש דאף להר"מ אין בהם איסור אכילה וכבר כתבנו לעיל שאין זה במשמעות דבריו.

ב"ק שם. לשיטת הרמב"ם דחובת ביעור שחייבה תורה, היינו לבער מן העולם לאחר שעברה שעת הביעור, מתפרשת הך ברייתא בצבעו לבגד בקליפי שביעית שנשארו לאחר ביעור, וכמ"ש רא"ש ומאירי בשט"מ כאן, ולהכי יישרף הבגד ככל פירות שביעית, ולא הוי כמבוער דחזותא מילתא היא או משום שנא' תהי' בהויתה תהא, אבל לרמב"ן הביעור היינו להפקירן, קשה אמאי יידלק, וכתבו אחרונים דמיירי שעיקב לעצמו ולא הפקירם לאחר הביעור דצייד הרמב"ן לומר דנאסרו מדרבנן (ועי' להלן בפ"ט מ"ט שנתבאר שיטותיהם לפי גירסת המשנה). ובחזו"א סי"א סק"ו הקשה דמ"מ לרמב"ן למה יידלק תיסגי בגניזה דלא ליתי לידי תקלה, וצייד לפרש דמיירי בספיחין, אבל כתב דלא ייתכן לפי"ז הא דמשני התם תהי' בהויתה תהא, וכתב דאפשר דרבנן תיקנו כעין דאורייתא א"ג כר"ע דספיחין דאורייתא, אבל אכתי לא מצאנו דטעונין שריפה, ולכאורה ה"י אפשר ליישב לפמ"ש"כ תוס' בכורות ל"ב ב' דהקשו דבערלה פ"ג מ"ג תנן דהאורג מלא הסיט מצמר הבכור יידלק הבגד ובכמה